

Et par ord om — og for — konsulentordningen

af Morten Piil

"Der skal brede skuldre til det job," sagde en journalistkollega og så skeptisk på mig, da han hørte, at jeg kandiderede til stillingen som filmkonsulent på Filminstitutet. Det var først i halvfjerdsere. Senere film han selv brug for endnu bredere skuldre som chefredaktør på Information.

En af meningerne med Filminstitutets konsulentstilling var fra starten, at den skulle udgøre en synligere skydeskive end den foregående beslutningstager, det bureaukratiske arbejdende Filmråd. Ansvar for filmstøtten blev klart placeret hos to mand (kvinder var vist ikke på tale dengang). Mod dem kunne skytset rettes, hvis der blev sat for mange dårlige film i gang. Men rent faktisk levede halvfjerdsernes og den første firser-halvdels Film-institut-konsulenter forbløffende skjult. De blev forholdsvis sjældent angrebet, og deres magt var kun kendt i filmverdens inder-snitklær.

Ikke fordi de ikke satte mange mislykkede film i gang (jeg selv tegnede mig for *min* andel). De slap afsted med meget, forbavsende upåagt. Den store undtagelse er selvfølgelig min tidligere kolleg Stig Björkman, der med ægte svensk *cool* stak hovedet i bornerthedens og hykleriets danske løvegab og støttede Jens-

Jørgen Thorsens Jesus-film *en gang til*.

Først med de nuværende konsulenter, Claes Kastholm Hansen og Peter Poulsen, har konsulentstillingen fået et tydeligt identificerbart fysiognomi, kendt fra avisernes forsider. De to *har* virkelig måttet stå for skud, har lagt flere tvivlsomme alen til deres berømmelse gennem arbejdet bag Filminstitutets skriveborde. Endelig synes det én gang for alle at være trængt igennem til en større offentlighed, hvad konsulentordningen i al enkelthed går ud på: at to mennesker i en tre-års-periode er, om ikke formelt, så dog reelt enerådende for, hvilke voksenfilm, der skal have del i filmstøtten. En støtte, uden hvilken ingen dansk spillefilm i dag kan laves.

Ved skæbnens ironi synes konsulenterne forsinkede synliggørelse nu at skulle falde sammen med deres afskaffelse. Kastholms og Poulsens meritter lader til at have indgivet film-miljø og lovforslagsstillere en sådan afsmag for konsulent-ordningen, at man er mest stemt for at afskaffe den, i hvert fald i dens nuværende form. Det forstår jeg godt. Men er det klogt?

Tillad mig, nok en gang, at opholde mig ved skydeskiverne Kastholm og Poulsen. De er de første konsulenter i Filminstitutets historie, der blev valgt uden at have demonstreret viden om film, praktisk eller teoretisk. Dog er det — tro mig — en stor fordel i det job at

vide noget om film på forhånd. Både Kastholm og Poulsen er — i mine øjne, såvel som i mange andres — gode skribenter og sprogbrugere, men megen koncentration om Ordet skaber ofte blindhed eller nærsynethed i filmens verden. Et godt manuskript er en værdifuld ting (hvorfor ellers skrive det), men ikke mere værd i sig selv end en flot lampe uden pære. Pæren er instruktøren.

Altså, igen i al sin enkelthed: rimeligere resultater for dansk film må kunne opnås, hvis man for fremtiden som konsulenter vælger folk, der har filmisk sagkundskab. Deres evner som prosaister bør ikke blænde. Og selve tanken bag konsulent-ordningen synes jeg er sund og frisdind og værd at fastholde. Selv om meget store pengebeløb skifter hænder, muliggør ordningen en personlig stillingtagen hos støttegiveren — sære film, netop den der ikke læner sig op af manuskriptet, kan lettere finde vej gennem systemet hos en enlig konsulent end hos en komité. Og for ansøgeren mindskes bureaukratiet, et klart, hurtigt svar er muligt, samt personlig kontakt, råd og vejledning.

Giv konsulent-systemet en chance til. Husk at instruktører som Nils Malmros, Morten Arnfred, Bille August, Jon Bang Carlsen, Jørgen Leth, Anders Refn, Erik Clausen og Jytte Rex trods alt har haft deres væsentligste udfoldelse inden for dette system.

At Elisabeth Bergner selv var for intelligent en person til at leve på og i fortiden, havde jeg selv lejlighed til at konstatere da jeg i december 1984 besøgte hende i London. Hun var da 87 år gammel, men var fuldkommen frisk, stadig fuld af overraskelser og levende optaget af verden omkring sig. Hun havde f.eks. mere lyst til at snakke om det spændende i at Meryl Streep skulle spille Karen Blixen end om en eller anden detalje ved hendes egne gamle film som jeg var interesseret i.

Ved en senere lejlighed besøgte jeg hende igen, og havde da — på hendes opfordring —

mine to drenge på 5 og 6 med, og der var hverken aldersmæssige, sproglige eller andre barrierer mellem de to små drenge og den gamle dame. De var helt på bølgelængde med det samme, og det var en stor oplevelse at se selveste Elisabeth Bergner sidde på gulvet og lege!

Det umiddelbare, spontane, barnlige og ikke-forstilte var ingredienser i Elisabeth Bergners kunst som man i gamle dage hæftede sig ved, og det er helt åbenlyst at hun bevarede disse egenskaber til sin død.

Anne Jespersen

Quiz-svar:

10. How Little We Know
9. Le Tourbillon
8. Lydia, the Tattooed Lady
7. You Can't Get A Man With A Gun
6. Mann, einen richtigen Mann
5. I May Never Go Home Anymore
4. Que Sera Sera
3. Når man ser det lite gran så har från öven.
2. As Times Goes By
1. Si petite

Quiz-svar fra Kos 178

1. I Nøddebo præstegård (hvv. 1934 og 1974)
2. Fra den gamle købmandsgård (Jul i købmandsgården) (1951)

3. Den kære familie (1962)
4. Fanny og Alexander (Fanny och Alexander, 1982)
5. Julemanden har blå øjne (Le père Noël a les yeux bleus, 1965) Den blåøjede unge mand var Jean-Pierre Léaud.
6. I Savoyen. Filmen *Mordet på julemanden* (L'assassinat du père Noël, 1941) blev iøvrigt genudsendt herhjemme under titlen *Mordet i Savoyen*.
7. I Nærum (*Tænk på et tal*, 1969) hhv. i Toronto (*Den tavse makker/The Silent Partner*, 1978), begge efter Anders Bodelsens roman "Tænk på et tal".
8. Ham finder vi såmænd i Macy's i New York i filmen *Tror De på julemanden?* (Miracle on 34th Street, 1947). Beviset på hans identitet er, at postvæsenet sender tusindvis af breve adresseret til "Julemanden" til ham. En så agtværdig institution som postvæsenet kan ikke tage fejl! Han spillede af Edmund Gwenn.
9. Det var John Doe i filmen *Vi behøver hinanden* (Meet John Doe, 1941). Filmen endte godt. Han sprang ikke. Han spillede af Gary Cooper.
10. Hun hed Polly Parrish, og filmen var opkaldt efter hittebarnet: *Polly's baby* (Bachelor Mother, 1939) — eller genindspilningen (Bundle of Joy, 1956). I 1939 spillede hun af Ginger Rogers. I 1956 havde Carrie Fisher's forældre (Debbie Reynolds og Eddie Fisher) hovedrollerne som hhv. Polly og hendes helt.
11. I *Biskoppens kone* (The Bishop's Wife, 1948), hvor hun i Cary Grant's skikkelse løste problemerne for såvel bispem (David Niven), som konen (Loretta Young).
12. I *Det er herligt at leve* (It's a Wonderful Life, 1947), hvor hun skal gøre sig fortjent til sine vinger ved at overbevise George (James Stewart) om, at hans liv ikke har været forgæves. Han spillede af Henry Travers.
13. I St. Louis — i filmen *Mød mig i St. Louis* (Meet me in St. Louis, 1944) hvor Judy Garland synger dette smukke juleønske til os.

